

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ

Факультет культурології та соціальних комунікацій

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова приймальної комісії ХДАК

(підпис) **Наталія РЯБУХА**

ПРОГРАМА ФАХОВОГО ІСПИТУ

для здобуття ступеня **магістра** зі спеціальності

В12 «Культурологія та музеєзнавство»

на основі здобутого ступеня вищої освіти або освітньо-кваліфікаційного рівня
(НРК6 та НРК7)

Розглянуто і затверджено
Вченою радою Харківської
державної академії культури
Протокол № 10
від «21» березня 2025 р.

Харків – 2025

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Фаховий іспит зі спеціальності «Культурологія та музеєзнавство» (ступінь «магістр») являє собою випробування з професійно-орієнтованих дисциплін, які вивчалися на рівні «бакалавр» (НРК6) («магістр», «спеціаліст» (НРК7).

Фаховий іспит проводиться з метою перевірки рівня і якості загально-професійної й спеціальної підготовки потенційних студентів-магістрів і дозволяє виявити й оцінити готовність випускника до вирішення професійних завдань та до наукової й науково-практичної діяльності.

Програма і форма вступного випробування є єдиною для всіх осіб, які вступають за спеціальністю «Культурологія та музеєзнавство».

Фаховий іспит проводиться з метою перевірки якості загально-професійної й спеціальної підготовки потенційних здобувачів вищої освіти - магістрів і дозволяє виявити й оцінити готовність вступника до науково-практичної діяльності.

Вступники повинні мати такі загальні уміння та навички:

- здатність до самонавчання та продовження професійного розвитку;
- комунікацію українською мовою та принаймні однією із поширених європейських мов;
- навички взаємодії із іншими людьми, уміння працювати в професійних командах різного профілю;
- уміння конструктивно організовувати власну діяльність та ефективно управляти часом.

Вступники повинні знати:

- категорійний і понятійний апарат сучасної культурології;
- основні закономірності і тенденції розвитку культурного життя суспільства;
- принципи і особливості культурної політики в Україні і в зарубіжних країнах.
- історію музейництва.
- наукове комплектування, облік та зберігання музейних фондів.
- науково-дослідну роботу музеїв.
- науково-експозиційну роботу.
- систему музейних соціальних комунікацій.
- охорону та використання позамузейних пам'яток історії та культури.
- основи пам'яткознавства.
- організацію музейно-заповідної діяльності.
- музейно-заповідну мережу України.

Вступники повинні вміти:

- розробляти та самостійно вести культурологічні дослідження;

- здобувати і об'єктивно аналізувати інформацію, обробляти її з допомогою сучасних наукових методів;
- володіти навичками теоретичного аналізу і узагальнення гуманітарної інформації;
- перекладати іноземну спеціальну літературу, редагувати наукові тексти, володіти однією з іноземних мов у своїй професійній діяльності.
- орієнтуватися в предметі та актуальних завданнях музеєзнавства та пам'яткознавства.
- розрізняти теоретичні та практичні підходи, розроблювані у сучасних напрямках музеєзнавства та пам'яткознавства.
- обґрунтовувати практичну значущість досягнень музеєзнавства та пам'яткознавства та використання отриманих гуманітарних знань у реалізації програм з музейної справи та пам'яткоохоронної діяльності.
- під час виконання завдання здобувач має продемонструвати **навички**:
- роботи з навчальною, науковою, методичною і науково-популярною літературою з проблем музейної справи та пам'яткоохоронної діяльності;
- критичний відбір, аналіз, конспектування та реферування літератури музейно-пам'яткоохоронного профілю;
- підготовки та презентацій і доповідей з проблем музейної справи та пам'яткоохоронної діяльності;
- саморефлексії щодо власної майбутньої професійної діяльності (оцінка рівню розвитку професійно важливих якостей, обрання напрямів для саморозвитку та професійного зростання).

Фаховий іспит проводиться відповідно до Правил прийому в ХДАК у 2024 році.

Метою фахового іспиту є визначення практичної й теоретичної підготовленості абітурієнтів до виконання вимог, передбачених навчальними планами другого (магістр) рівня вищої освіти.

Програма і форма вступного випробування є єдиною для всіх осіб, які вступають за спеціальністю «Культурологія та музеєзнавство».

Програма вступного випробування складається з таких розділів: «Історія світової культури», «Історія культури України», «Історія та теорія музейної справи. Світовий та вітчизняний досвід музейництва», «Наукове комплектування, облік та зберігання музейних фондів», «Науково-дослідна робота музеїв», «Науково-експозиційна робота музеїв», «Система музейних соціальних комунікацій», «Теоретичні основи пам'яткознавства. Державна і міжнародна політика в галузі охорони та використання нерухомих пам'яток культури».

ІСТОРІЯ СВІТОВОЇ КУЛЬТУРИ

Характерні ознаки первісного способу мислення. Періодизація первісної культури. Форми соціальної організації первісного суспільства. Походження

мистецтва та його роль в первісному суспільстві. Основні досягнення первісної культури.

Поняття цивілізації та її ознаки. Утворення цивілізацій Стародавнього Сходу. Особливості давньосхідних культур. Наукова думка народів Месопотамії. Художня культура давньої Месопотамії. Світоглядні концепції давніх єгиптян. Художня культура Стародавнього Єгипту.

Місце Античності в історії світової культури. Антропоцентризм, космологічність та агональність давньогрецького світогляду. Античний поліс як соціально-культурне явище. Давньогрецьке мистецтво класичного періоду. Роль театру в давньогрецькому суспільстві класичної доби. Характерні риси давньогрецької культури елліністичної доби.

Проблема самотності римської культури. Особливості та досягнення культури давніх римлян. Художня культура Стародавнього Риму.

Роль греко-римських традицій у розвитку культури Візантії. Формування християнського образотворчого канону в культурі Візантії. Досягнення художньої культури Візантії.

Особливості та основні етапи розвитку арабо-мусульманської культури. Вплив ісламу. Середньовічна арабська освіта та наукова думка. Досягнення художньої культури ісламу.

Середньовічна християнська модель світу. Освіта та наука середньовічної Європи. Досягнення художньої культури Західної Європи у Середні віки.

Поняття Відродження. Роль античної спадщини в ренесансній культурі. Реформаційний рух та його вплив на європейську культуру XVI-XVII ст. Формування ренесансного ідеалу людини. Періодизація, досягнення та представники культури Відродження в Італії. Ренесансні явища у культурі Франції, Англії, Німеччини, Нідерландів. Ренесансний стиль: ознаки та шедеври.

Формування світоглядних засад культури Нового часу: раціоналізм та наукова революція XVII ст. Бароко як світоглядна система і мистецький стиль. Класицизм як ідейно-художня система і провідний напрям мистецтва Європи XVIII ст. Культура доби Просвітництва.

Європейська культура доби Романтизму. Реалізм та його різновиди в європейській культурі XIX ст.

Формування індустріальної цивілізації в Європі і США в XIX – XX ст.: вплив на культуру.

Культура модернізму. Художні напрями у культурі кінця XIX ст. Імпресіонізм. Постімпресіонізм. Символізм. Модерн. Еволюція модернізму в художній культурі XX ст. Експресіонізм. Кубізм. Футуризм. Абстракціонізм. Сюрреалізм.

Література XX ст. : пошуки нових форм.

Масова культура XX ст.: особливості розвитку.

Характерні риси постмодерністської культури. Постмодернізм у мистецтві. Візуалізація і віртуалізація мистецтва. Маніфест мета модернізму.

Інформаційні технології як чинник розвитку сучасної культури.
Глобалізація культури і проблема збереження культурного різноманіття.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Навчальні видання

1. Багацький В. В, Кормич Л. І. Культурологія: історія і теорія світової культури ХХ століття : навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і допов. Київ : Кондор, 2004. 302 с.
2. Історія світової культури. Культурні регіони : навч. посібник / авт.: Л. Т. Левчук та ін. 3-тє вид., перероб. і допов. Київ : Либідь, 2000. 519 с.
3. Греченко В., Чорний І., Кушнерук В., Режко В. Історія світової та української культури : підручник / Київ : Літера, 2006. 478 с.
4. Історія світової культури : навч. посібник / [авт.: Левчук Л. Т. та ін.]. 3-тє вид., перероб. і допов. Київ : Центр учб. л-ри, 2010. 399 с.
5. Культурологія: українська та зарубіжна культура : навч. посібник / [авт.: М. М. Закович та ін.] ; за ред. М. М. Заковича. 5-тє вид., стер. Київ : Знання, 2010. 589 с.
6. Шейко В. М, Гаврюшенко О. А., Кравченко О. В. Історія світової культури : навч. посібник / наук. ред. В. М. Шейко. Київ : Кондор, 2006. 407 с.

Допоміжна література

- Боккаччо Д. Декамерон / пер. з іт. М. Лукаша. Харків: Фоліо, 2004. 672 с.
- Голоси Стародавньої Індії: Антологія давньоіндійської літератури / Перекл. із санскриту, упорядкування П. Ріттера; Передм. І. Серебрякова. Київ.: Дніпро, 1982 .351 с.
- Король мавп / пер. з кит. Мар'яна Савченко. Київ: Сафран, 2020. 112 с.
- Еко У. Ім'я рози : пер. з іт. М. Прокопович. Харків : Фоліо 2006. 576 с.
- На ріках Вавілонських: 3 найдавнішої література Шумеру, Вавілону, Палестини/ упоряд. Н.М. Москаленко. Київ: Дніпро, 1991. 398 с.
- Петроній. Сатирикон. Уривок «Бенкет у Трімальхіона» / Пер. Ю. Мушака і Д. Малякевича. Уривок «Матрона з Ефеса» / пер. Б. Зданевича // Антична література: Хрестоматія / Упор. О.І. Білецький. Київ.: Рад. шк., 1968. С. 551–560.
- Хаям О. Рубаї // Мисик В. Захід і Схід: Переклади. Київ :Дніпро,1990. 543 с.
- Хайям Омар. Рубаї. Київ: Грамота, 2003. 320 с.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

- 1. <http://lib-hdak.in.ua> – сайт бібліотеки Харківської державної академії культури.
- 2. <http://korolenko.kharkov.com> – сайт Харківської державної наукової бібліотеки імені В. Г. Короленка.
- 3. <http://www.nbuv.gov.ua> – сайт Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського.
- 4. <http://mari.kiev.ua> – сайт Інституту проблем сучасного мистецтва Національної академії мистецтв України.
- 5. <http://etnolog.org.ua> – сайт Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАНУ.
- 6. <http://mtlib.org.ua> – сайт Харківської міської спеціалізованої музично-театральної бібліотеки ім. К. С. Станіславського.
- 7. <http://ukrlib.com.ua> – бібліотека української літератури.
- 8. <http://rubens.anu.edu.au> – ArtServe: Art & Architecture mainly from the Mediterranean Basin, Japan, India & Cambodia.
- 9. <https://chtyvo.org.ua> – повнотекстова електронна бібліотека.
- 10. <http://exlibris.org.ua> – українська електронна бібліотека.

ІСТОРІЯ КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ

Українська культура як самобутній соціокультурний феномен. Характерні риси української національної культури.

Періодизація історії української культури. Витоки формування української культури. Досягнення культури Трипілья-Кукутені. Скіфо-сарматська культура на території України. Ранньослов'янська доба у розвитку культури на території України. Феномен язичництва.

Християнізація Русі як культурний процес та його наслідки. Літописання доби Київської Русі. Архітектура доби Київської Русі. Образотворче мистецтво доби Київської Русі. Культура Галицько-Волинської Русі (XIII – XIV ст.).

Ренесансно-ранньобарокові впливи на теренах України XVI – I пол. XVII ст. Козацтво як нова суспільна верства і культурний образ. Національно-визвольна боротьба XVII ст. як культурно-суспільне самоствердження українського народу.

Стан освіти і науки. Братські школи. Створення Києво-Могилянського колегіуму. Розвиток друкарства в Україні.

Гуманістична література в Україні. Полемічна література. Густинський літопис.

Містобудування й архітектура XVI – I пол. XVII ст. Становлення світського живопису, портрет. Зміни у стилі та каноні іконопису.

Бароко як системотворчий чинник української культури XVII – XVIII ст. Нові тенденції в українському живописі XVII – XVIII ст. Козацько-

старшинське літописання. Вітчизняна музична культура XVIII ст. Вертеп і вертепна драма в українській культурі.

Рококо, ампір та класицизм в художній культурі України XVIII ст. Г. Сковорода.

Національно-культурне відродження XIX – початку XX ст.: поняття та основні етапи. Харківський університет та його роль у розвитку української культури. Харківський колегіум та його роль у розвитку української культури. Культурно-просвітницька діяльність «Руської Трійці». Кирило-Мефодіївське товариство та його роль у розвитку української культури. Т. Шевченко як виразник української національної ідеї.

Класицизм, романтизм та реалізм в українській художній культурі XIX ст. Становлення та розвиток національної української літератури. Становлення українського національного театру. Українська музична культура XIX ст.

Модерністські тенденції в українській культурі кінця XIX – початку XX ст. Модернізм в українському образотворчому мистецтві та архітектурі. Модернізм української літератури початку XX ст.

Культурна політика Гетьманської держави (1918).

Український авангард та його місце у світовому художньо-мистецькому просторі. Основні авангардистські напрями в українській художній культурі та їх представники : Д. Бурлюк, О. Кручених, О. Архипенко, К. Малевич, О. Богомазов, М. Бойчук та ін..

Політика українізації 1920-х років, її наслідки. Український театр 20 – 30-х років XX ст. Лесь Курбас. «Розстріляне Відродження».

Українська культура в умовах радянського тоталітарного режиму: специфіка соціо-культурного процесу, метод соцреалізму. «Відлига» в українській культурі 60-х років XX ст.

Здобутки українського кінематографу XX ст. : О. Довженко, С. Параджанов.

Національно-культурний рух середини 1980-х – початку 1990-х.

Соціокультурні процеси в незалежній Україні. Сучасні глобалізаційні процеси та їх прояви у вітчизняній культурі. Постмодерністські тенденції в українській художній культурі. Перспективи збереження і розвитку української культури та ідентичності. Культурна політика України. Художні досягнення доби незалежності.

Культура української діаспори.

Українська культура в умовах «гібридної» та «гарячої» фази російсько-української війни.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Навчальні видання

- Борисова О. В. Соціальна антропологія : підруч. для вищ. навч. закл. Київ : Кондор, 2017. 411 с.
- Греченко В. А., Кислюк К. В. Історія української культури : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ : Кондор, 2013. – 351 с.
- Історія української та зарубіжної культури : навч. посіб. / за ред. С.М. Клапчука, В.Ф. Остафійчука. Київ: Знання-Прес, 2002. 351 с.
- Історія світової та української культури : підручник / В. Греченко, І. Чорний, В. Кушнерук, В. Режко. Київ : Літера, 2006. 478 с.
- Історія української культури : слов. термінів і персоналій / за ред.: Л. В. Анучиної, О. А. Стасевської, О. В. Уманець. Вид. 2-ге, випр. і допов. Харків: Право, 2013. 254 с.
- Історія української культури : підручник / за ред. В. О. Лозового. Харків : Право, 2013. 367 с.
- Кислюк К. В. Українська культура I чверті ХХІ ст. : повороти модернізаційних перетворень : монографія. Київ : ВД «Кондор», 2018. 196 с.
- Попович М. Нарис історії культури України. 2-ге вид., випр. Київ : АртЕк, 2001. 728 с.
- Сегеда С. П. Антропологія : навч. посібник. Київ : Либідь, 2001. 336 с.
- Шейко В. М., Білоцерківський В. Я. Історія української культури : навч. посіб. 5-те вид., стер. Київ : Знання, 2013. 271 с.
- Шейко В.М., Тишевська Л.Г. Історія культури Слобідської України. 2-ге вид., допов. Харків : ХДАК, 2012. 229 с.
- Шейко В. М., Тишевська Л. Г. Історія української культури : навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] Київ : Кондор, 2011. 258 с.
- Яковенко Н. Нарис історії України з найдавніших часів до кінця ХVІІІ століття : навч. посіб. Київ : Генеза, 1997. 311 с.

Допоміжна література

- Бурдо Н. Б., Відейко М. Ю. Трипільська культура. Спогади про золотий вік. Київ: Фоліо, 2008. 416 с.
- Веселовська Г. І. Український театральний авангард / ІПСМ НАМ України. Київ : Фенікс, 2010. 368 с.
- Горський В. С., Кислюк К. В. Історія української філософії : підручник. Київ : Либідь, 2004. 488 с.
- Давня історія України. В 3 т. Т. 3 : Слов'яно-Руська доба / Ю. С. Асєєв и др. ; НАН України, Ін-т археології. Київ : Поліграфкнига, 2000. 695 с.
- Історія декоративного мистецтва України : у 5 т. / НАН України, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського, редкол. : Г. Скрипник (голов. ред.) та ін. Київ, 2007 –
- Історія української культури. У 5 т. / Нац. акад. наук України ; редкол.: Я. Д. Ісаєвич (гол. ред.) та ін.]. Київ : Наук. думка, 2001-2012.

Історія українського мистецтва. У 5 т. / НАН України, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського ; гол. ред. Г. Скрипник. Київ, 2006–2011.

Історія українського театру: У 3 т. Т.1-2 / НАН України, ІМФЕ ім. М.Т.Рильського ; редкол.: Г. А. Скрипник (голова) та ін. Київ, 2009–2017.

Історія української музики. В 6 т. Т. 1-4 / АН УРСР, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського ; редкол.: М. М. Гордійчук (голова) [та ін.]. Київ : Наук. думка, 1989-1992.

Історія української культури: збірник матеріалів і документів / за ред. С. М. Клапчука, В. Ф. Остафійчука. Київ: Вища школа, 2000. 607 с.

Калакура Я.С., Рафальський О.О., Юрій М.Ю. Ментальний вимір української цивілізації. Київ: Генеза, 2017. 560 с.

Корній Л. П. Історія української музичної культури від давнини до початку ХХ століття. Київ : Муз. Україна, 2018. 364 с.

Котляр М. Ф. Галицько-Волинська Русь / М. Ф. Котляр. Київ : Альтернативи, 1998. 335 с.

Коцур А. П. Діячі науки і культури України: нариси життя та діяльності. Київ : Книги ХХІ, 2007. 464 с.

Крип'якевич І. Галицько-Волинське князівство / відп. ред. Я. Д. Ісаєвич. 2-ге вид., змін. і доп. Львів : Ін-т українознавства, 1999. 220 с.

Литвинов В. Ренесансний гуманізм в Україні. Київ : Вид. Соломії Павличко «Основи», 2000. 472 с.

Мацюк О., Запаско Я., Стасенко В. Початки українського друкарства. Львів : Центр Європи, 2000. 222 с.

Микитась В. Давньоукраїнські студенти і професори. Київ : Абрис, 1994. 287 с.

Мицько І. З. Острозька слов'яно-греко-латинська академія (1576–1636). Київ : Наук. думка, 1990. 190 с.

Нариси з історії образотворчого мистецтва України ХХ століття. У 2 кн. / ПСМ АМУ ; редкол.: В. Д. Сидоренко (голова) та ін. Київ : Інтертехнологія, 2006.

Нариси з історії кіномистецтва України / ПСМ АМУ ; редкол. : В. Д. Сидоренко (голова). Київ : Інтертехнологія, 2006. 864 с.

Павленко Ю. В. Передісторія давніх русів у світовому контексті. Київ : Фенікс, 1994. 400 с.

Петрук Н. К. Українська духовна культура XVI–XVII ст.: Соціальна організація і формування простору національного буття. Хмельницький : ПП Ковальський В. В., 2007. 288 с.

Ричка В. М. Київ — другий Єрусалим. З історії політичної думки та ідеології середньовічної Русі: монографія. Київ : Ін-т історії України НАН України, 2005. 243 с.

Рябчук М. Долання амбівалентності. Дихотомія української національної ідентичності. — Історичні причини та політичні наслідки. Київ : ППІЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН України, 2019. 252 с.

Сидор О. Давня українська ікона. Київ : Родовід, 2003. 336 с.

Смирна Л. В. Століття нонконформізму в українському візуальному мистецтві : монографія / ІПСМ НАМ України. Київ : Фенікс, 2017. 480 с.

Толочко О. П., Толочко П. П. Київська Русь. Київ: Альтернативи, 1998. 352 с.

Український іконопис XII–XIX ст. з колекції НХМУ. Київ : Артанія Нова, Галерея, 2005. – 256 с.

Ушкалов Л. З історії української літератури XVII–XVIII ст. Харків: Акта, 1999. 215 с.

Шевчук В. Муза Роксоланська: Українська література XVI–XVIII ст. : у 2 кн. Київ : Либідь, 2004.

Шейко В. М., Александрова М. В. Культура та цивілізація в історико-культурній думці України в добу глобалізації. Київ : Ін-т культурології АМУ, 2009. 311 с.

Шейко В. М. Культура України в глобалізаційно-цивілізаційному вимірі (історико-методологічні аспекти). Київ : Ін-т культурології НАМУ, 2011. 624 с.

Шейко В. М., Левіна В. Г. Філософія української національної ідеї та Микола Хвильовий: історико-культурологічний аспект. Київ : Ін-т культурології НАМУ, 2010. 207 с.

Щербань А. Трансформації орнаментування кераміки в традиційній культурі Лівобережної України (кінець VII тис. до н.е. – XIX ст). Харків : Видавець Олександр Савчук, 2017. 328 с.

Яковенко Н. Паралельний світ. Дослідження з історії уявлень та ідей в Україні XVI–XVII ст. Київ: Критика, 2002. 416 с.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

<http://lib-hdak.in.ua> – сайт бібліотеки Харківської державної академії культури.

<http://korolenko.kharkov.com> – сайт Харківської державної наукової бібліотеки імені В. Г. Короленка.

<http://www.nbuv.gov.ua> – сайт Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського.

<http://elib.nplu.org/collection.html?id=61> – Національна бібліотека України ім. Ярослава Мудрого. Електронна бібліотека «Культура України».

<http://exlibris.org.ua> – електронна українська бібліотека.

<http://izbornyk.org.ua> – бібліотека текстів з історії української культури, першоджерела з історії української літератури та мови, історії України.

<http://history.org.ua> – сайт Інституту історії НАН України.

<http://mari.kiev.ua> – сайт Інституту проблем сучасного мистецтва Національної академії мистецтв України.

<http://etnolog.org.ua> – сайт Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАНУ

<http://www.ipiend.gov.ua> – сайт Інституту політичних і етнонаціональних досліджень імені І. Ф. Кураса НАН України.

<http://www.niss.gov.ua> – сайт Національного інституту стратегічних досліджень.

<http://ndiu.org.ua> – сайт науково-дослідного інституту українознавства.

<http://www.memory.gov.ua> – сайт Українського інституту національної пам'яті.

<http://k-ua.net> – сайт «Культура України».

<http://art.lib.kherson.ua/architectural-styles-in-ukraine.htm> – архітектурні стилі України.

<https://www.kiis.com.ua> – сайт Київського міжнародного інституту соціології.

<http://razumkov.org.ua> – сайт Українського центру економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова.

<http://ratinggroup.ua> – сайт Соціологічної групи «Рейтинг».

ІСТОРІЯ ТА ТЕОРІЯ МУЗЕЙНОЇ СПРАВИ. СВІТОВИЙ ТА ВІТЧИЗНЯНИЙ ДОСВІД МУЗЕЙНИЦТВА

Музей як соціокультурний феномен. Теорії виникнення музею. Поняття «музейна справа». Класичне та новітнє розуміння соціальних функцій музейного закладу. Теоретичне забезпечення діяльності музейної сфери: музеєзнавство та музеологія як якісно різні ступені наукової бази музейництва.

Результати вивчення історії світового музейництва, історичного розвитку музейної справи України та зарубіжних країн. Періодизація світової історії музейної справи та загальна характеристика кожного етапу.

Прафеноменальна стадія музейництва. Розвиток прамузейної справи в цивілізаціях Стародавнього Сходу. Культурно-історичні умови розвитку музейної справи в Стародавній Греції. Стародавній Рим – продовжувач античних традицій музеестворення. Реалізація музейної потреби в добу середньовіччя. Стан музейної справи в добу Відродження.

Розвиток музейної справи в XVII ст. Початок нового етапу у світовому музейництві. Поступ музейництва протягом XVIII ст. Вплив ідеології Просвітництва на характер музейного будівництва. Формування музейних мереж у європейських країнах.

Розквіт музейної справи в XIX – початку XX ст. Формування суспільної музейної свідомості, виникнення традиційної (академічної) моделі музейного закладу, її соціальні функції. Культурно-історична ситуація першої половини

XX ст. і стан музейної сфери. Початок міжнародного співробітництва в музейній галузі. «Музейний вибух» 1960–1970-х рр.: передумови, сутність, наслідки.

Новітнє розуміння музею та його соціальних функцій; нові критерії оцінки музейної діяльності. Пошуки оптимальних музейних моделей XXI ст. та їх різновиди. Міждисциплінарний характер теоретичного забезпечення музейної справи як обов'язкова умова її подальшого розвитку.

НАУКОВЕ КОМПЛЕКТУВАННЯ, ОБЛІК ТА ЗБЕРІГАННЯ МУЗЕЙНИХ ФОНДІВ

Загальне поняття про музейні фонди. Музейний предмет як одиниця зберігання: науковий, культурний, юридичний статус. Музейне джерелознавство.

Структура фондів музею. Склад основного фонду, фонду науково-допоміжних матеріалів, фонду сировинних матеріалів. Закон України «Про музей та музейну справу». Юридичні основи фондової роботи. Поняття комплектування музейних фондів і збиральницької роботи музеїв.

Основні цілі, принципи і засоби комплектування. Планування комплектування. Робота фондово-закупівельної комісії, її склад, завдання, повноваження. Законодавчі підстави роботи з обліку музейних фондів. Перший ступінь обліку фондів. Допоміжна та внутрішня музейна документація. Другий ступінь обліку музейних фондів. Науковий паспорт предмета. Каталогізація музейних предметів.

Використання сучасних мультимедійних технологій щодо обліку та наукової каталогізації музейних фондів, вирішення прикладних завдань фондової роботи.

Загальні принципи, умови і завдання зберігання музейних фондів. Вимоги до системи зберігання та режиму зберігання.

Фактори, що впливають на збереження музейних матеріалів. Організація системи зберігання музейних предметів. Режим зберігання музейних предметів за видами матеріалу. Архітектура музейної будівлі відповідно до завдань зберігання та охорони музейних фондів. Приміщення для зберігання фондів і їх обладнання. Правила проведення контрольних оглядів фондів приміщень та їх документація.

НАУКОВО-ДОСЛІДНА РОБОТА МУЗЕЇВ

Поняття науково-дослідної роботи музеїв. Основні напрями дослідницької діяльності музею та музейних співробітників: історія, культурологія, соціологія, психологія, педагогіка. Історико-культурне дослідження першоджерел – один з центральних напрямів наукової роботи.

Наукові дослідження в обсязі профільних наук: документуючі властивості музейних предметів, їх значення для розвитку профільної дисципліни; збір емпіричних даних, накопичення, зберігання, первинна обробка та систематизація джерел, узагальнення отриманих даних, перетворення їх в систему наукових фактів, співвідношення з наявними знаннями й уявленнями.

Формування нових знань в галузі теорії і методики збору, зберігання, обробки і використання музейних предметів. Напрями дослідної діяльності музеїв: розробка наукової концепції музею; дослідження в сфері комплектування фондів; вивчення музейних предметів і колекцій; дослідження в галузі охорони і зберігання фондів; наукове проектування експозицій і виставок; дослідження в сфері музейної комунікації; вивчення історії музейної справи; вивчення історіографії музеєзнавства.

Вивчення, атрибуція та опис музейних предметів і колекцій (речові джерела): наукове дослідження пам'яток кераміки; дослідження зброї; дослідження меблів; дослідження предметів з дерева; наукове дослідження тканин у музеях; дослідження декоративно-прикладних предметів з металу. Типологія. Аспекти джерелознавства. Засоби дослідження та визначення.

НАУКОВО-ЕКСПОЗИЦІЙНА РОБОТА МУЗЕЇВ

Музейна експозиція як інформаційна система. Експозиція як частина дійсності, фрагмент природи і матеріального світу людини, як відображена картина дійсності. Експозиція як інформаційно-комунікативна музейна система.

Принципи побудови експозиції: науковість; наочність; комунікативність. Типи експозицій. Вибір методів експонування. Різновиди експозиційних матеріалів. Художнє оздоблення експозиції. Забезпечення єдності форми та змісту експозиції, образного відображення концептуального задуму. Архітектурно-художнє вирішення експозиції, художнє проектування. Поняття експозиційного ансамблю, його зміст, вимоги до ансамблю.

Дані педагогіки та психології. Роль кольору і світла. Використання наочно-просторового середовища. Організація маршруту та ритм огляду експозиції.

Музейне обладнання та його роль у створенні експозиційного простору. Різновиди обладнання. Технічні засоби експозиції і їх значення.

Визначення теми експозиції. Визначення кола джерел, їх вивчення, підбір експонатів. Створення наукової концепції експозиції, експозиційного задуму. Написання ТЕП, структура і зміст. Розробка текстів, етикетажу, підбір експонатів, науково-допоміжних матеріалів, обладнання, технічних засобів.

СИСТЕМА МУЗЕЙНИХ СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ

Теорія музейної комунікації: джерела і суть. Структура або моделі музейної комунікації. Основні форми музейної комунікації.

Основи структури екскурсії. Класифікація екскурсій. Критерії формування екскурсійної тематики. Методика підготовки та проведення музейної екскурсії.

Музейні лекції: поняття та класифікація. Критерії формування лекційної тематики. Методика підготовки та читання музейних лекцій. Музейні науково-теоретичні конференції та музейні науково-практичні семінари: специфіка, методика організації і проведення.

Нетрадиційні форми музейної комунікації: гуртки, клуби, свята і спеціалізовані програми: поняття, класифікація. Методика організації.

Диференційований підхід до спілкування із музейною аудиторією: характеристика різних категорій відвідувачів. Організація роботи музеїв із засобами масової інформації. Рекламу музею і його діяльності. Етапи комп'ютеризації музею і музейні інформаційні стандарти.

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПАМ'ЯТКОЗНАВСТВА. ДЕРЖАВНА І МІЖНАРОДНА ПОЛІТИКА В ГАЛУЗІ ОХОРОНИ ТА ВИКОРИСТАННЯ НЕРУХОМИХ ПАМ'ЯТОК КУЛЬТУРИ

Проблеми створення наукової теорії пам'яткознавства. Опис та класифікація пам'яток. Проблема їх пошуку та комплексного вивчення. Необхідність створення методики, загальних теоретичних основ виявлення, вивчення і охорони пам'яток історії та культури. Визначення термінів: культурна спадщина, об'єкт культурної спадщини, пам'ятка, охорона культурної спадщини, зони охорони пам'ятки, історичне населене місце, історичний ареал населеного місця, традиційний характер середовища, консервація, реабілітація, реставрація, музеєфікація. Поняття історико-культурного надбання та історико-культурного середовища в сучасній українській та зарубіжній науці.

Класифікація нерухомих культурних об'єктів за типами та видами. Характеристика типів об'єктів культурної спадщини: споруд (витворів); комплексів (ансамблів); визначних місць. Характеристика видів об'єктів культурної спадщини: археологічних, історичних, монументального мистецтва, архітектури та містобудування, садово-паркового мистецтва, ландшафтних, науки і техніки.

Міжнародне право в галузі охорони культурних цінностей. Створення ООН та ЮНЕСКО і культурних комітетів та комісій. Діяльність ЮНЕСКО і ІКОМОСу у сфері міжнародної охорони історико-культурного та природного середовища. Статути міжнародних організацій, їх нормотворча діяльність.

Створення зводу пам'яток історії та культури. Поняття зводу. Мети та завдання зводу. Структура зводу та його зміст, побудова. Досвід роботи державних та громадських організацій. Залучення фахівців та населення до охорони культурної спадщини.

РЕКОМЕНДОВАНИЙ ПЕРЕЛІК ЛІТЕРАТУРИ

1. Акуленко В. І. Охорона пам'яток культури в Україні (1919–1991 р.). Київ: Вища школа, 1991. 273 с.
2. Вайдахер Ф. Загальна музеологія / Переклад з німецької Х. Назаркевич, О. Лянг, В. Лозинського. Львів: Літопис, 2005.
3. Гайдай О. Музеєзнавство. Миколаїв, 2021.
4. Закон України про музеї та музейну справи. Відомості Верховної Ради України. № 25. Київ, 1995.
5. Закон України Про охорону культурної спадщини Із змінами і доповненнями, внесеними Земельним кодексом України. Відомості Верховної Ради України. № 39. Київ, 2000.
6. Закон України Про охорону культурної спадщини. Офіційний вісник України. 2000. № 27. С. 32-53.
7. Заремба С. З. Українське пам'яткознавство: історія, теорія, сучасність / НАН України; Центр пам'яткознавства. К., 1995.
8. Зберігання музейних предметів і колекцій. Загальні положення. Загальні правила зберігання. Київ, 2017.
9. Інструкція про порядок визначення оціночної та страхової вартості пам'яток Музейного фонду України. Київ, 1998.
10. Інструкція про порядок визначення оціночної та страхової вартості пам'яток Музейного фонду. Офіційний вісник України. Київ. 1998. № 32. С. 186.

11. Ковальчук А. О. Збереження музейних предметів в умовах надзвичайних ситуацій. Київ, 2017.
12. Кот С. І. Про стан збереження культурної спадщини України (Інформаційно-аналітичні матеріали до парламентських слухань «Стан, проблеми та перспективи охорони культурної спадщини в Україні» 18 квітня 2018 р.). К., 2018.
13. Охорона та збереження пам'яток історії та культури /авт.-укл. Л. М. Хрящевська. Миколаїв, 2019.
14. Положення про порядок визначення наукових об'єктів, що становлять національне надбання. Офіційний вісник України. Київ, 2016. № 85. С. 76.
15. Положення про фондово-закупівельну комісію музеїв системи Міністерства культури України. Офіційний вісник України. Київ, 2016. № 35. С. 112.
16. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку укладення охоронних договорів на пам'ятки культурної спадщини» (Порядок укладення охоронних договорів на пам'ятки культурної спадщини та зразок охоронного договору). Урядовий кур'єр. 22.05.2002. № 91.
17. Прибега Л. Міжнародне співробітництво та охорона історико-культурної спадщини. Архітектура України. 1992. № 2. С. 50–51.
18. Прокопенко М. Музей у комп'ютері: чому важлива «оцифровка» культурної спадщини та як це розвивається в Україні // День. 2018. 6 берез.
19. Скус В. О. Основи історичного музеєзнавства. Умань, 2020.
20. Хорунжак Н. М., Сисюк В. І. Основні засоби та музейні фонди: особливості обліку і контролю в державному секторі. Подільський вісник: сільське господарство, техніка, економіка. Вип. 33. 2020. С. 132 – 145.
21. Яковець І. Комунікаційний простір сучасного музею як одна з основних категорій теорії музейної комунікації. Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв. – 2014. – № 4-5. – С. 129-133.
22. Якубовський В. І. Музеєзнавство. Кам'янець-Подільський: ПП Мошак М. І., 2010.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЕКЗАМЕНАЦІЙНОЇ ВІДПОВІДІ, СТРУКТУРА ОЦІНКИ І ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ ПІДГОТОВЛЕНOSTІ ВСТУПНИКІВ

Оцінка виставляється за 200-бальною шкалою оцінювання (від 100 до 200 балів).

Абітурієнти, які отримали під час фахового іспиту **менше 124 балів**, до участі в конкурсі щодо зарахування для здобуття освіти не допускаються.

Під час відповіді перевіряються:

широта кругозору;
обізнаність у сфері професійного вибору;
впевненість, самостійність та критичність суджень;
комунікативні навички.

Відповідь оцінюється за такими критеріями:

- точність відтворення фактів, змісту понять, адекватність використання професійної термінології – *оцінюється від 0 до 20 балів*;
- повнота, глибина, системність знань – *оцінюється від 0 до 20 балів*;
- здатність логічно мислити, аналізувати, порівнювати, узагальнювати – *оцінюється від 0 до 20 балів*;
- уміння формулювати, обґрунтовувати власні думки, факти й робити висновки тощо – *оцінюється від 0 до 20 балів*;
- комунікативні навички – *оцінюється від 0 до 20 балів*.

Рівень оцінки та кількість балів:

Високий рівень відповіді: 176-200 балів за відповідь виставляються, якщо абітурієнт:

- дає повну і розгорнуту відповідь на запитання,
- ілюструє відповідь прикладами з практики,
- пов'язує теоретичні знання з розумінням практичних проблем галузі,
- демонструє вільне володіння термінологічним апаратом з фаху,
- дає вірні відповіді на додаткові питання;
- дає конкретні та логічні відповіді, обґрунтовуючи власну позицію з питання.

Середній рівень відповіді: 150-175 балів виставляються, якщо абітурієнт:

- дає вірну відповідь на запитання,
- ілюструє відповідь прикладами з практики,

- демонструє знання практичних проблем галузі,
- вміє висловлювати свої думки у відповідь на фахові запитання,
- допускає деякі неточності при відповіді на додаткові питання.

Достатній рівень відповіді: 124-149 балів виставляються, якщо абітурієнт:

- дає неповну відповідь на запитання,
- відсутня відповідь на одне з запитань білета,
- демонструє слабкі знання сучасного стану проблем,
- виявляє недостатнє вміння пов'язати теоретичні знання з практикою,
- має труднощі у відповідях на додаткові запитання.

Незадовільний рівень відповіді: 123 бали та нижче виставляються, якщо абітурієнт:

- не дає вірну відповідь на запитання,
- відповіді поверхневі, демонструють незнання базових понять предметної галузі,
- виявляє нерозуміння сучасних процесів розвитку суспільства,
- не дає відповідей на додаткові запитання,
- виявляє брак логічного мислення та здатності послідовно викладати